

Излази сваког
четвртка у недељу

Цијена за Аустро-Угар-
ску: на годину К 3.20
на по године К 1.80
на четврт. год. К —.80
За друге земље: на го-
дину 5 круна. Поједи-
ни бројеви 10 пот.

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по
цјеновнику. Ако се ви-
ше од три пута увр-
шћују, рачунају се је-
— фтиније. —

Уредништво се налази у
Николићевој улици бр. 8.
Писма се шаљу уредни-
штву „СРПСКОГ КОЛА
народног дјела“. Руко-
писи се не враћају. ~

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Србобрана“

Радикалски рачуни.

Исто тако је страшан извештај ревизио-
налног одбора о манастирским рачунима, које
је радикалски саборски одбор предложио са-
бору на одобрење. Тај је извештај такав, да су
*најпосле и сами радикалски посланици мо-
рали гласати у сабору зато, да се рачуни не
приме, него да се морају саставити нови, исти-
нити рачуни.*

Сви ми знамо, да су калуђери управљали
рђаво са манастирским добрима, тако да од ма-
настира народни фондови нису имали готово
никакве користи. Стога су и самосталци увек
били зато, да се уведе у управу с манасти-
рима ред и разбацивању народнога манастир-
ског добра учини једаред крај.

Морали су стога и радикали, кад су били
у већини на српском сабору, нешто учинити,
да се стане на пут томе рђавом економисању
са манастирским добрима. И они су донели на
сабору такозвану манастирску уредбу, по којој
се калуђерима одузима управа манастирским
поседом. На место тога управљаће њима свима
из Карловаца Саборски Одбор. Калуђерима се
зато даје двострука плата, храна, подвоз, стан,
помоћ за лечење, за манастирске читаонице и
књижнице, за милостињу, од земље даје им се
само нешта, колико им је потребно за кућу: за
башту, виноград, воћњак и т. д. Сву осталу
манастирску земљу издаваће под закуп Сабор-
ски Одбор.

Радикали су најпре обећавали и хвали-
сали се, да ће манастири сваке године носити
у народне фондове по милиона, касније су то
спустили на триста хиљада док у првом про-
рачуну за 1909. годину нису сишли на 210
хиљада. Али да је тако, пуна шака браде. Но
није ни тако. Ревизионални одбор пронашао
је, да за 1909. неће бити тога прихода ни 50
хиљада круна, јер да су радикали саставили
лажан прорачун и предложили га сабору, само
да истерају што већу добит и прикрију своју
срамоту.

Како су они то учинили? Да чујете и сме-
јете се њихову мајсторлуку! Саборски Одбор

одлучи да прода шуму манастира Ораховице
за 21.000 круна. Та шума није још ни данас,
у јулу 1910. продана, а они су метнули у ра-
чун за 1909. годину, која је прошла пред 7
мјесеци, да је ушло од те шуме у касу мана-
стирску 21.000 круна. Тако су урадили и код
18 других манастира и унијели у приход за
1909. годину 63.593 круне и 25 филира, а од
тога у истини ни филир није унишао у касу,
дакле свега са горњом свотом на 85 хиљада
круна. И кад се то одбије од 210 хиљада круна
чистог прихода, онда већ не остаје него 130
хиљада!

Код управних трошкова за 1909. метнули
су у рачун, да је потрошено 75 хиљада, а у
истини је потрошено 95 хиљада, за 20 хиљада
више. Кад и то одбијемо од оне лажно наве-
дене чисте добити, остаће само 110 хиљада
круна чисте добити.

И тако то иде даље, тако, да би на крају
крајева чиста добит за 1906. годину изнела
место 210 хиљада тешко 50 хиљада круна.
А калуђери су пре три године сами нудили,
да ће давати 100 хиљада сваке године у на-
родне фондове, ако им се остави у управи ма-
настирска земља.

Како је дошло до тога, да манастири тако
мало носе, ма да су одузети калуђерима? То
се морало догодити зато, што су калуђерима
силно повећане плате манастирском уредбом,
ма да сада ништа не раде; што су на место
калуђера у Карловцима постављени многи скупи
чиновници, да раде њихов посао; што су сила
новаца појеле дневнице и путни трошкови чла-
нова Саборског Одбора, који су ишли по ма-
настирима давати земље у закуп и друге по-
словне управљати; и најпосле, што се мора
много трошити, кад се с једног места управља
са преко 30 манастира, расејаних од Ердеља
па до Велебита.

Како је сад калуђерима добро, јер ништа
не раде, а имају плаће двапут веће, они би
могли примити у калуђерство сваког ко се по-
нуди и могло би се калуђера толико намно-
жити, да их ми не би могли платити од мана-
стирских прихода, него би морали надоплаћи-

Чувајте и остављајте свани број овога листа, јер ће вам требати и послвије, да га читате.

вати за њих. А нико не може забранити калуђерима, да закалуђере кога хоће. Такви су ето радикалски рачуни и до тог су нас довели радикали.

Чувај свој понос — не поништавај се нигдје!

По разним канцеларијама виђавамо доста често наш ратарски свијет, гдје се ходницима или по кутовима гологлав ропски повлачи, улизујући се подворницима и којекаким препреденим писарима. А неријетко је виђети ту ропску сиједу главу, док се уза њу уфитиљило дериште, што га је текар брк огарио.

У таквом часу заборавља тај свијет на понос свој. Србин, који се умије да поноси светињама својим, који у својим народним пјесмама истиче српске јунаке и грди туђе придворице, ратар, који је поносан не само на своју дружинску чељад, него на поље, кућу и све што се зове његово, тај Србин ратар пушта понос свој под ноге — и за тричаву, или боље рећи никаккову корист, улизује се, превија се пред горим од себе.

Па да је не знам какова корист, човјеку не доликује псећим начином да је стиче. Тако се превија вигле око ловца са зецом на рамену, а не човјек око човјека. Штогод имамо да радимо, радимо отворено и поштено. А што је отворено и поштено, не крије се по закућима. Што имаш свога посла, свршавај са људима, који су за тај посао постављени и који за тај посао одговарају, а не са подворницима, писарима, пандурима и сличнима, којима је друга дужност, а не да отпремају странке.

А колико је такове надригоспоре, која сачекавају неуки свијет пред судницама и другим канцеларијама, да га увуку у своје мреже, и да га што више исисају? Није ријетко, да ова господа вани и она по ходницима и кутовима канцеларијским нијесу у договору гледе цијене, биљега на поједине шупљике и упуте.

Не један, него многи Србин ратар преварен је од тих пробисвијета и беспосличара. Киван на овакове ништарије многи је замрзнуо на свакога, који носи варошко одијело. Овакова слијеп мржња на капутлије од реда није праведна. Јер, и ма да човјек мора бити опрезан, мора да и то знаде, да и у варошком капуту има искренијех, народнијех људи, који са народом једнако трпе и осјећају.

Правом народном човјеку твоје лизање и пузање је одурно. Правом народном човјеку срце плаче гледајући тебе, гдје се из човјека претвараш у ропског црва. Јер у теби гледа он себе, гледа цио српски народ и будућност свога народа.

Пробисвијету, мешетару људске части и поштења, годи твоје тетешење и подваљивање, јер до њега и онако нико ништа не држи него ти. А друго, што год ти више око њега ћаскаш, мажеш и лажеш, то више њему дајеш времена, да те спозна, са које си стране најмеканији, па да ти се тамо прикрпи као пијавица.

Манимо се лизања и пузања — то није за човјека, већ за скота. Човјек мора да је свјестан свога људскога поноса. Човјек треба да пази и ружном сјеном тај понос да не облати. Службе и различити позиви не дијеле човјека од човјека. Рад ратара једнако је частан и уважен као и онај највећег министра. Какав си ти сам по себи, какав твој рад, пита се? А по том се штовање мјери, а не по том, што си ти. Много је птица шарена перја, али све није пробитачно у руке узимати.

Рођењем на свијет дошао си као човјек, а до тебе је, хоћеш ли као човјек неокаљан у гроб лећи!

Све се више и више измиче из руку моћ силнима и силницима, а прима је у руку народ, да том моћи сам себи судбину кроји. Народ мора да је свјестан те своје дужности, а и да је поносан за ту своју моћ. У тој свјесности сама себе, у том поносу на човјечанско право, лежи и његова зрелост — његово пунољетство — да сам собом влада. Зрелу народу та моћ је чудотворна, дочим незрелу народу дати права неке моћи исто је, што и дјечи дати шибице у руке, или дати луду пушку, којом ће сам себи живот скратити.

Написао сам о гадној појави лизања и пузања — да упозорим тебе, брате — а ти искорјењуј ту ману даље — као св. Еванђеље продикуј другој браћи, да свагдје чувају понос свој.

Душан Трбуховић, нар. учитељ.

Видовдан у Раваници.

(Са слета српских Соколова).

Раваница, на Видовдан 1910.

Кад би ми сав свијет казао: Срби су народ који нема будућности, они су племе, које мора да подлегне под надирањем других народа, ја би се смјело исприсио пред тај цио свијет и рекао му: Неистина је што говорите, јер, да знате за српски Видовдан, другачије би ријечи излазиле на ваша уста.

Кад се невоља голема сурва на човјека, па кад он погнут под њеним теретом јечи и кука, невољне очи земљи оборио, изгубио вјеру у се и своју судбу, а спомен на несрећу, која га је стигла, повија га још ниже земљи и прашини — онда знај, да томе човјеку спаса нема. Нема му спаса, па да му све силе свијета у по-

моћ прискоче. Ко се не може ни да сјети удараца судбе, што га постиже, а да му срце не задрхће и ледени трнци да му не прострује тијелом, тај је готов, сам је себе осудио. Ко не смеје у очи погледати страшној и црној својој судбини, биће му до задњег даха његова црна и страшна, јер гдје би се такав осмјелио, да се са судбом својом у коштац ухвати, кад јој ни у мислима у око загледати не смеје!

Али, кад се човјек радо у мислима својима забавља несрећом, која га је стигла, не зато да у сузама и кукању даде одушке својој тузи, ван зато, да му сјећање на тешке удараце судбине испуни срце пркосом; груди распали силном жудњом да судби својој други правац даде; песнице сажме у један страхан и грчевит сти-сак, чвршћи од челичне кругље — онда знај да ће се тај човјек отети својој тешкој судби, да његовој жудњи и вољи ништа под небом неће одољети. Ко се под сваким ударцем у животу усправља још пркоснији и поноснији; ко у невољи и несрећи, што га је снашла, налази оружја, да јој се извине из загрљаја; коме несрећа није врсна сломити вјере у се, храбрости и смјелости, него му само даје науку, какав мора бити, шта мора чинити и како се владати, да више у невољу не запане, а садашњој се отме — тај ће из сваке невоље излазити још врснији за живот и напредак. Кома несрећа може бити извор будуће среће, то је човјек, коме ће кад тад срећа засјати на његову мучном путу кроз живот.

Такви смо ми Срби, и зато ми имамо будућности, зато ћемо ми Срби тако сигурно, као што је оно сунце, што над нама сја, дочека-ти лијепе и свијетле дане српске. Не дочека-ти, лажем. Бабе чекају скрштених руку и опуштена тијела. Ми ћемо их мишицама својима отети из шкрте руке српског усуда, изво-јеваћемо их.

За то нам је јемац наш Видовдан српски. На Видов дан 1389. године пропало је српско царство; срушила се под ударцем турске силе и српске неслоге у страшној крвавој битци зграда, коју је српско племе зидало, од кад се доселило са сјевера на југ у вијеку седмом па до таца. То је био тако страховит ударац за српски народ, да га је мало који народ на свијету доживио осим нас. И пред том несрећом својом није српски народ кукавички затворио очи, није му она могла ни окрњити, а камо ли убити вјере у српску будућност, у нови српски живот. Тај страшни догађај опјевао је српски народ као и какву највећу побједу. Опјевао је и јуначку борбу својих предака у тој крвавој битци, и неслогу њихову, која је довела до

пораза. Није затајио ни гријеха свога, ни силе душманске, ни јунаштва српског, ни пропасти српске. И вијековима и вијековима пјевао је о том српски народ, а уз пјесму играла му је крв у жилама, срце врело од жеље за осветом, и окајавањем косовске погрешке, мишице на-брецале и нехотице се машале руке појаса или бедрице, а у прсима сваког Србина све више и више заузимало мјеста увјерење, да је гријехе неслоге врсна поправити једино слога и преда-ност међусобна, којој краја нема.

Па како је то увјерење почело све више да заноси српска срца и душе, тако је и срп-ство из пропасти почело да васкрсава и диже се поносно и пркосно. Црна Гора већ у седам-наестом вијеку стреса и траг задњи турског господства, Србија у вијеку деветнаестом устаје слободна и своја, Босна се вјечито бори, а ми у тешкој борби са opakим, лукавим и напред-ним туђинцем одржасмо српски барјак у руци.

И пред нашим очима видимо ми данас двије слике: На Косову шака позавађених Срба око Цара Лазара: нема Црне Горе, Маћедонци у турским редовима, а пред шаком Лазаревих Срба непрегледна сила турска. То је прошлост. А по-слије пет сто и више година сваког Видовдана око гроба мученика цара Лазара гледаш збра-ћене и за руке у једно коло похватане Соко-лове Српске са свију страна нашег народа: Ту нико не фали, и ни у чијем срцу нема трага зависти и злоби против брата. То је са-дашњост. У таквој садашњости је лако оче-кивати све невоље, које можда носи будућност.

То братско коло Српских Соколова око гроба цара мученика бива сваке године све шире, број оних, што им срца дршћу од ра-дости и заноса на видику тога кола све већи, њихове гомиле све гушће. И доћи ће ускоро вријеме, кад ће нас се овдје толико окупљати, да ћемо прекрити долине и брежуљке око гроба Лазарева, а громки поклици наши брат-ству и слози српској одјекнуће у задњем за-кутку српском, да неће бити срца српског, у ком неће одјекнути. Тада ће бити покајан Видовдан, гријех наш видовдански.

И због тога кажем вам, браћо: Србин има будућности, српско племе не ће подлећи нади-рању других народа, јер смо дошли најпослије до тог, те знамо, да је будућност наша и по-бједа наша у нашем братству међусобном, срп-ској слози и заједници, у нашим срцима и мишицама. Свуда се то види, али нигдје тако, као овдје у Раваници, на Видовдан уз гроб видовданског мученика цара Лазе. А.

Турци ударају на Прилип.

Сунце зађе а мјесец изађе,
кликну вила с високих планина
баш у дворе Краљевића Марка,
па му виче танко гласовито:

„Давор' брате, Краљевићу Марко,
„што си сио, зло вино попио!
„ето иду Турци јаничари,
„да т' убију ал' ухвате жива,
„и доведу цару у Стамбола.
„Не шали се, побратиме Марко,
„не шали се, ако Бога знадеш,
„већ ти скачи на ноге лагане
„и оседлај твога брзог Шарца,
„па ти зови твоје вјерне слуге,
„чекај Турке на великих вратих.“

Кад је Марко вилу разумио,
одмах скаче на ноге јуначке,
па он зове слугу Ваистину,
шаље њега Турком у сусрете,
нек им путе у гори затвори,
докле Марко коњица нахрани;
пак он иде коњу у ахаре,
пак му даје десет ока зоби
и даје му чабар рујна вина,
оседла га и опреми лепо,
зове Марко своје вјерне слуге,
па он оде на велика врата,
куд пролазе коњи и јунаци,
ондје чека Турке јаничаре.

Мало време затим постајало
али иде педесет Турака,
кад дођоше на велика врата,
Марко трже своје дуго копље,
па он Турке на копље набија,
па их доле низ бедеме баца;
ал' се брзо копље поломило,
а Турака истом десет пало.
Тад он хвата перна буздована,
па удара Турке на вратима,
нит' он пази коња ни јунака,
ни јуначких богатих одора.

Кад Турака десет обалио,
буздован се онда поломио.
Трже Марко сабљу од бедрице,
коју му је бабо оставио,
пак он гања Турке око врата,
што стизаше под сабљу меташе,
што пропусти Краљевићу Марко
дочекује слуга Голубане,
што пропусти слуга Голубане
дочекује слуга Богосаве,
што пропусти слуга Богосаве
Ваистина дочека пред вратих:
све остале посјекоше Турке.

Када тако Турке посјекоше,
викну Марко слугу Ваистину:

„Ваистина, моја вјерна слуго!
„похватај ми све турске коњице
„који нису, слуго, погинули,
„и покупи све мртве јунаке,
„пак их вежи на своје коњице,
„нек их коњи носе у двореове,
„нек их виде буле и кадуне,
„па нек уче своју дјецу луду,
„да не иду на Маркова града.“

Русија.

Русија у татарском ропству. (Од 1224. до 1480.)

Баш кад је Русија била највећма раскома-
дана и позавађане међу се крвно поједине руске
државице — кнежевине, надви се над руском
земљом једна страшна црна невоља, у којој је
Русија 250 година стењала, уздисала и управо
издисала. То је била провала дивљег племена
из Азије, по имену Татара и пад Русије у та-
тарско ропство.

Татари су дивље, скиталачко коњаничко
племе, које је живјело у Азији, пасући стада,
ловећи, скитајући се с једног пашњака на други,
а било је подијељено у многобројна мања пле-
мена. Негдје око год. 1200 нађе се међу Татарима
један храбар поглавар (хан) Темучин, прозван
Чингиз-хан, то јест велики хан, који покори
све друге татарске поглавице (ханове) и ује-
дини дивљи и јуначки татарски народ под сво-
јом власти. Кад је то учинио, онда се устремио
са својим Татарима и на друге државе у Азији
и редом их освајао, тако да је непрегледне
земље сјединио под својом руком. Татари су га
штовали као Бога и бојали га се и под њего-
вим водством борили се као махнити. Гдје год
је победио, ту је иза њега остајао дим, руше-
вине, пустош и безбројна мртва тијела поко-
рених народа. Његова је ријеч била „Смрт
побијеђених потребна је зато, да они који су
победили могу спавати у миру“. А Татари
су вјеровали, да су у његовој стиснутој ша-
чици, кад се родио, нашли грудицу крви уси-
рене. Звао је себе „господар свијета“.

Године 1224. пријеђу неколики дијелови
његове војске у Русију и ударе на Половце,
оно дивље племе, што је толико зла задало
дотле Русима. Половци замоле Русе за помоћ.
Некоји руски кнежеви одазову се и пођу у
помоћ Половцима, бојећи се већма Татара, него
Половаца. Татари су поручили Русима, да неће
дирати у руске земље и градове, ван да су
дошли само по „своје робове и коњушаре По-
ловце“. Али се Руси упусте у друштву с По-
ловцима на ријечи Калки у бој с татарском

војском. Јуначки руски кнез Мстислав, прозван храбри, приметне бој прије времена, прије него су стигли на бојиште остали Руси, и то само са својом војском и Половцима. Кад су облаци стријела татарских сасули се на Русе и Половце, стану Половци бјежати и поремете и бојне редове остале руске војске, која је била заостала. И Руси и Половци буду страшно потучени. Све заробљене руске кнежеве Татари повежу, оборе на земљу, по њима простру даске и сједну на даске, да прославе пијанком и гозбом побједу.

Татарске чете разиђу се да робе и пале. И руски летописци — калуђери, људи који су записивали све што се које године (љета) догађало, па по том и знамо шта се у прошлости руској збивало, причају страхоте о том. Један каже на крају описаних страхаота: „Сунце је зашло над свом земљом руском и живи су завидјели мртвима“.

Али Татари не остадоше у Русији. Они се повратише исте године у Азију. Али године 1237. провале са још страшнијом силом, са по милиона коњаника у Русију. Предводио их је унук Темучинов Батиј, ком је Темучин на самрти оставио у наслједство руске земље. Руси нису ни слутили, да ће опет Татари провалити у Русију. Они су држали, да су Татари 1224. отишли у неповрат у Азију. Зато су Руси били неприправни и Татари освајајући редом кнежевину по кнежевину, град по град, покорише трајно сву Русију. Свака кнежевина бранила се сама за се, сваки град тако исто. Али бранише се тако јуначки, тако храбро, да се немају Руси због чега стидјети своје пропасти. Рјазан, Москва, Кијев, Владимир, Суздаљ, Козељск и други градови руски бранише се до задње капи крви, бише порушени до задњег камена, а становници им сви листом погубљени или продани у ропство. У граду Козељску текла је крв потоком и у потоку крви удавио се малодобни кнез тога града Василије.

Татари су тако дивљачки убијали, да је у Русији од сваких 100 душа остало само 10 живих и непроданих у ропство. Један путник, Плано-Карпини, путовао је пет година иза тога Русијом, па ево шта је записао: „Кад смо пролазили руском земљом, видјели смо безбројно мноштво лубања и костију људских по степи (степа зове се неирегледна равна обрасла високом травом). Кијев је прије био велик и многољудан град, а данас тешко да има у њему 200 домова“.

Како је тек морало то изгледати прије пет година, у часу, кад су Татари харали, палили и убијали по Русији.

Овај пут Татари се не вратише у Азију. Батиј оде у степе јужне Русије, тамо код утока

големих ријека Волге у Каспијско море и ту оснује своју пријестоницу „Златну Орду“, а Руси постадоше татарски робови, сви, од кнеза па до обичног радника.

То је било руско Косово.

6.

На студенцу.

— Из „Селанчица“ —

Студен камен на студенцу,
Где девојке платно беле,
Под каменом студен извор,
Где девојке воду ваде.
Све девојке на студенцу,
само нема беле Раде,
Јутрос Рада чобаница,
Отиде ми на ливаде.

Наврати се на студенац
Ђаволаста момчадија
Па заведе ситно оро,
Па заведох оро и ја.
Свако момче цуру има,
Ја без тебе међу њима,
Јао Радо, бела Радо,
Студено ми међу њима.

„Развитак“.

Милорад М. Петровић.

КамѠгуча.

Туци, туци, туци,
Лиј и зној и крв;
С чекићем у руци
Пати се и вуци
По праху ко црв.

Но кад у то стиште
Зулум народ мој,
Чух шта земља иште —
Оставих огњиште
И поздравих бој...

Некада сам био
Глава селу свом,
И господ је лио
Свој благослов цио
На селачки дом.

Па сад туци, туци,
Лиј и зној и крв;
С чекићем у руци
По праху се вуци,
За народ ко црв!...

„Развитак“.

А. Шалтић.

Шта се збива у нас и у свијету.

За „Српско Коло“ послали су нам: Душан Савић из Разбоја у Босни 6 К 40 ф.; Драгица Ђукић учитељица из Угриноваца 6 К 40 ф.; Теодор Јакшић из Примишља 28 К 90 ф.; Милан пл. Новић из Новог Сада 20 К; Петар Стојнић, учитељ из В. Грђевца 31 К; из сватова Стеве Ромчевића и Даринке Добровића 9 К 60 ф.; Управа манастира Бешенова 9 К 60 ф.; д-р Перо Белобрк из Беловара, адвокат и народни заступник 80 К као годишњу претплату за 50 претплатника; Данило Гламочлија, равн. учитељ из Грка 22 К 40 ф.

Опћина на углед другима. У сједници опћинског заступства у Метку у Лици закључено је на предлог Дамјана Н. Љубојевића, да се у опћини уредује ћирилицом. Предлог је примљен једногласно. Евала Србима Личанима!

Ваљан школски одбор. У мјесту Утињи котара војнићког закључио је школски одбор, да отпочне уредовати ћирилицом, па је на владу послана молба, да се то допусти. Да су сви школски одбори као утињски, добро би било. Али, на жалост, нису.

Похајдучио се. Ђока Косиновић из Млинске, котар Гарешница, одметнуо се почетком прољећа у хајдуке. Више пута сукобио се с оружницима, али је увијек прошао срећно. 22. јуна ухваћен је. Оружници га изненада опколе, ране и заробе.

Народ је био у великом страху, па је сад свима лакше око срца.

Али-бег Фирдуз, од краља именовани предсједник босанског сабора, умро је прошле недјеље, а да није ниједаред могао предсједати босанском сабору.

Али-бег био је увијек добар муслиманин, велики пријатељ православних Срба и у најтежа времена борац за права свог народа и муслиманску вјеру.

Слава му!

Зло у Лавову. У Галицији живе два Словенска племена, Пољаци и Малоруси. Од памтивјека живјели су у непријатељству великом, па не могу ни сад никако да се сложе. Малоруси траже да се призна равноправност њихова са Пољацима, а ови не пристају на то. Тако између осталог траже Малоруси, да им се даде свеучилиште, као и Пољацима у граду Лавову. Малоруски ђаци који су уписани на пољском свеучилишту у Лавову хтјели су у четвртак прошле недјеље да држе скупштину на свеучилишту, на којој би тражили оснивање малоруског свеучилишта. Пољски ђаци нису то допустили, него су навалили као бјесомучни на Малорусе. Дошло је до крвавог боја, и пуцало се из револвера, те има и мртвих и рањених.

Тако ће у нашој држави вјечито бивати, догод се свима народима не даде равноправност. Сваки прави Словен, па и ми Срби, морамо жалити, што је дошло до ове братоубилачке борбе између два словенска племена.

Уговор између Русије и Јапана. Писали смо, како се Јапан отима за пријатељство Русије, и то зато, јер се нада борби са Сједињеним Сјевеороамеричким Државама, па се боји, да не би Русија грунула на њега иза леђа.

Ових дана дошло је најпослије до тога, да су ове двије државе потписале уговор пријатељски. У том уговору оне се споразумијевају о том, шта је чије у Манџурији, Китају и на обалама Великог или Тихог Оцеана. Уз то се обвезују међусобно, да ће сложено поступати против свакога, ко би умијешао своје прсте у тамошње њихове послове. Енглеска и Француска, пријатељице Јапана и Русије, радују се јако овом уговору, јер ће све четири државе моћи сада заједнички радити у свему, кад је нестало пријепора између Русије и Јапана.

А ми Срби, и сви Словени, радујемо се овом, јер, кад је Русија у пријатељству с Јапаном, онда се она не треба бојати, да ће ко на њу ударити с леђа, па ће моћи да буде двапут јача у Европи, овдје, гдје Швабе хоће да униште све нас Словене, браћу руску. Дакле ће Русија сад моћи више учинити за обрану Словена од тлачења швапског.

Јевреји страдавају у Бугарској. У краљевини Бугарској има много Јевреја. Сви су господа људи, већином трговци. И они тамо, као и сви Јевреји, у трговини нису велики пробирачи, кад се ради о том, да се стекне новаца. Зато и тамо лажу, мажу, гуле и варају. Трпеливи бугарски народ трпио је и трпио, али најпослије ускипјело је све у њему и он се дигао, да побије све Јевреје. У граду Ђустендилу чак су бомбе убацили у неколике јеврејске куће. Јевреји се препали, те многи већ побјегоше, а други се спремају на бјегство.

Не волимо, да се људи међу собом убијају, не воли то нико. Не убијају ни они бугарски сељаци Јевреје стога, што им је мило убијање, већ што им је душа дошла већ у подгрлац због кајишарења јеврејског. Нека раде поштено, како спада да раде људи, нека не варају, не лажу, не деру кајише с леђа народу, па их нико неће дирати.

Ми велимо, да, поред свега тога, убијање није онај прави начин, којим се народ може отрести Јевреја. Једини и прави начин је тај, да не идемо у њихове дућане, него да подупиремо свог трговца, па богме и свог занацију, лијечника, адвоката, да се држимо ријечи: „Свој своме“. Буде ли тако, Јевреји ће сами одселити откуд су и дошли.

У Шпањолској надошли црни дани за католичке попове. Били су се тамо разбалаћили, као ни у једној земљи под капом небеском. Накупили су богаства на милијарде, а држави отуд ни филира нису плаћали за порезу, народ су заглупљивали, школе приграбили у своје руке, да из малена још људима помраче разум и свијест. Па док су они од својих неопоре-

WWW.UNILIB.RS
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

зованих фабрика, посједа, трговина вукли милионе годишње, дотле је огољели народ шпањолски гладовао и све већма западао у зло.

Већ је додијало и побожном шпањолском народу, те је изабрао протипоповске посланике у сабор, а краљ морао између њих саставити владу, која хоће да одузме све погодности поповима и да распусти многа њихова друштва, а манастире многе да затвори. Због тога су католички попови дигли грају до неба, прискочио им у помоћ и папа. Али им не помаже ништа. Мораће се одрећи масних залогоја.

Српски родитељи (старатељи), који желе да упуте своје ваљане баке од — 12 до 15 година, — на изучавање разних, корисних заната, осталих привредних струка, страних језика и тако даље, нека се пријаве што пре код својих месних учитеља, свештеника, или писмено управи „Друштва Привредник“ у Загребу, па ће добити одмах сва даљна нужна упутства. Исто важи и за ваљане здраве Српкињице (макар и сиромашне или без родитеља биле) које управа Привредника у српске породице склања и намешта — а преко Српских женских доброт. задруга.

Народно здравље.

Грозница.

Пошто ниједан од нас не живи онако како треба и не чува своје здравље, то је скоро сваки патио од неке врсте грознице.

Зато је грозница свакоме добро позната.

Али и поред тога, нико је не лечи како треба, нити се чува, да грозницу не добије.

Грозница обично долази са слабијим или јачим дрхтањем, а често само са незнатном језом, после чега наступа ватра, која траје, према врсти грознице, дуже или краће време.

Та ватра престаје поступно без знојења или нагло са обилатим знојењем као код наступне грознице.

Има више врста грознице, од којих је једна — *наступна* — *барска грозница*, засебна болест.

Све остале врсте грознице јављају се као предзнаци и последице многих болести.

1. Грозница се јавља као претеча скоро свих заразних болести.

То је први знак и најважнија опомена, да ћемо да оболимо од неке тешке болести.

Запалење плућа, реуматизам, јаки крајници и неке друге болести почињу са грозницом.

2. Кад се желудац претовари храном и пићем, тада наступа *стомачна грозница*, где се обично јавља још блување или пролив.

Затвор — не избацавање измета свакодневно проузрокује нарочиту врсту грознице.

Гнојење ране на телу: чир, пришт, запаљење поткожног ткања кад се запустити и не лечи, производи *гнојну грозницу*.

Кад се породиље не негују као што треба, већ оболе и добију ватру, то се зове *породиљна* — *бабиња грозница*, која је први знак те опасне болести.

Код оних, који су слабуњави, бледи, суви, а кашљу, код којих су плућа — бела цигерица оболела, јавља се свако пред вече, а неки пут и чешће, нека потајна, неприметна језа са ватром. То је *потајна, јектична грозница*. Кад та грозница наступи код грудоболних, то је најјаснији знак, да болест узима све већи мах.

Све те врсте грознице лече се различито према болестима, код којих се јављају.

Не узимај ни најмање грозницу за олако, већ се јави одмах лекару. На тај начин могу се спречити многе болести, а и кад наступе, могу да се брзо излече.

У противном, ако пропустиш неколико дана мислећи: „то је само грозница, та проћиће сама,“ онда болест узме већи мах, услед чега тако ослабиш, да ти после и лекар тешко може помоћи.

Најчешћа је грозница *наступна* — *барска грозница*.

То је грозница, која се јавља свакодневно, шта више и двапут дневно; или сваког другог, трећег, четвртог или петог дана, скоро у исто време. А често се и неправилно, једног дана раније, другог дана доцније јавља, а нарочито код деце.

Та грозница почиње са јаком дрхтавицом, затим ватром, која траје 5 до 12 часова и нагло престаје са обилатим знојењем.

После те грознице болесник се осећа здрав, само малаксао.

Ту наступну, барску грозницу производи нарочита кухна клица, коју преноси једна врста комараца. Та се грозница јавља свуда, а нарочито где има бара, устојане воде, закопине, нечистоте и велике влаге. Ова се грозница најчешће јавља лети, кад се баруштине од топлоте исушују.

Само једна таква грозница изнури и ослаби болесника као да је недељу дана лежао. Поред тога, услед честе грознице, и слезина затекне више или мање. Тако затечена слезина, што наш народ зове „далак“ ствара велике болове, поремећај варења, па и оболење целог тела.

Зато да ти не би слезина јаче затекла, чим приметиш, да си добио такву наступну грозницу, јави се лекару. Ако пак зато немаш могућности, поступи овако:

Кад добијеш грозницу, мети облоге који су умочени у хладну воду и исцеђени, на груди, леђа и на главу. Одозго мети суве облоге. Чим се мокри облози загреју, промени.

Тако ради, док се не изнојиш.

Да идући пут не добијеш грозницу, узми кињина и то овако: На 3 до 4 часа пре него што ћеш грозницу да добијеш, узми 3 прашка кињина у року од по једнога часа. На пример: Ако те грозница хвата у 12 часова у подне, онда узми у 6, 7 и 8 часова из јутра по један прашак кињина.

И ако та грозница престане, кад си три прашка кињина употребио, ипак узимај и даље, бар још за 5 дана по 2 прашка на дан, да се не би грозница повратила.

Деци од 5 до 10 година дај кињина по две десети од грама, а испод пет година, дај половину од тога.

Од 10 до 20 година дај по три десети од грама. А одраслима по пола грама кињина.

Узимање 1 или 2 прашка кињина против грознице, па ма у којој количини, као што наш свет ради, недовољно је да грозницу савим излечи.

Повећана слезина — „далак“ врло се тешко и споро лечи. Ту тешко и лекови помажу, а камо ли и бајање и врачање. Али, ако грозницу одмах лечиш, буди сигуран, да нећеш добити „далак“ — повећану слезину.

Да не добијеш *наступну грозницу*, исушуј баре и закопине, влагу отклањај и чистоћу одржавај.

„Земљорадничка Задруга“ Др. Добр. Гер. Поповић.

Различите вијести.

Забрана алкохола. У Шведској су закључила она удружења, што су противна потрошњи силовитих пића, да сво становништво позову гласањем да одлучи: хоће ли се у Шведској законом забранити уживање алкохолних пића? Поводом тим јављају из Штокхолма, да су 1,845.249 људи гласали за забрану, а само 16.471 против забране.

У Шведској има свега: 5,300.000 душа, од ових су 3,388.000 навршила 18 годину, према томе је 54 постотка гласало за забрану и само 0.5 постотка против забране. Осталих 45.5 постотака нису гласали стога, што приликом гласања, које се вршило по домовима, или не беху код куће, или не хтедоше заузети становиште ни за ни против силовитих пића.

Свака птица своје јату,
Сваки братац своје брату.

„Српско Братство; задруга за узајамно помагање“

исплаћује не само посмртнину од **К 2.000** (велико коло), од **К 1.000** (средње коло) или од **К 500** (мало коло), него се брине и за сирочад својих редовних чланова.

Српско Братство основало је из свог чистог добитка и прилога изванредних чланова „Фонд за сирочад Српског Братства“. Из тог фонда снабдјева се сирочад одјећом и путним трошком, те се предаје или путем „Привредника“ на занате и трговину, или се школује.

Позивљу се Срби и Српкиње из австроугарске монархије, који су здрави, а стари су између 24. и 55. године, да се одмах упишу као редовни чланови (бар у мало коло) у ову добротворну задругу.

Да задруга узмогне што више српске сирочади спремити за живот, моли она све имућније Србе и Српкиње, да прилажу за дјецу сиромашније браће и сестара, (Јер не дао Бог, можда тим и нехотице чинимо добро и својим позним потомцима) те да буду задружни добротвори (приложе бар једампут најмање **К 100**), подупирачи (прилажу сваке године најмање по **К 6**) или прилагачи (прилажу кадгод хоће и колико хоће). — Уписе прима и сва извјешћа дава **Управа** (Zagreb, Писа бр. 7), па и повјереници, гдје их има. 15

МУШКАРЦИ! Цурење, печење и све болести мехура лијечи сигурно **ГОНТОЛ**, како то **оверовљене** признанице доказују. Гонтол се **једе**, дакле нема шприцања. Само 3 лончића без даљњег трошка за 12 круна шаље дневно

Љекарна САЛВАТОР, Рума бр. 157.
(Славонија). 1198

СРПСКО КОЛО д. д. у Загребу

ПРОДАЈЕ ОВЕ КЊИГЕ:

Пајо Обрадовић:

„Резервиран котар“ цијена Круна 1.—

Коста Мајкић:

„Борба чешког народа“ „ „ 0.80

Сремски самосталци „ „ 0.20

— Све три књиге **К. 1.60** франко. —

Наручују се упутницом.